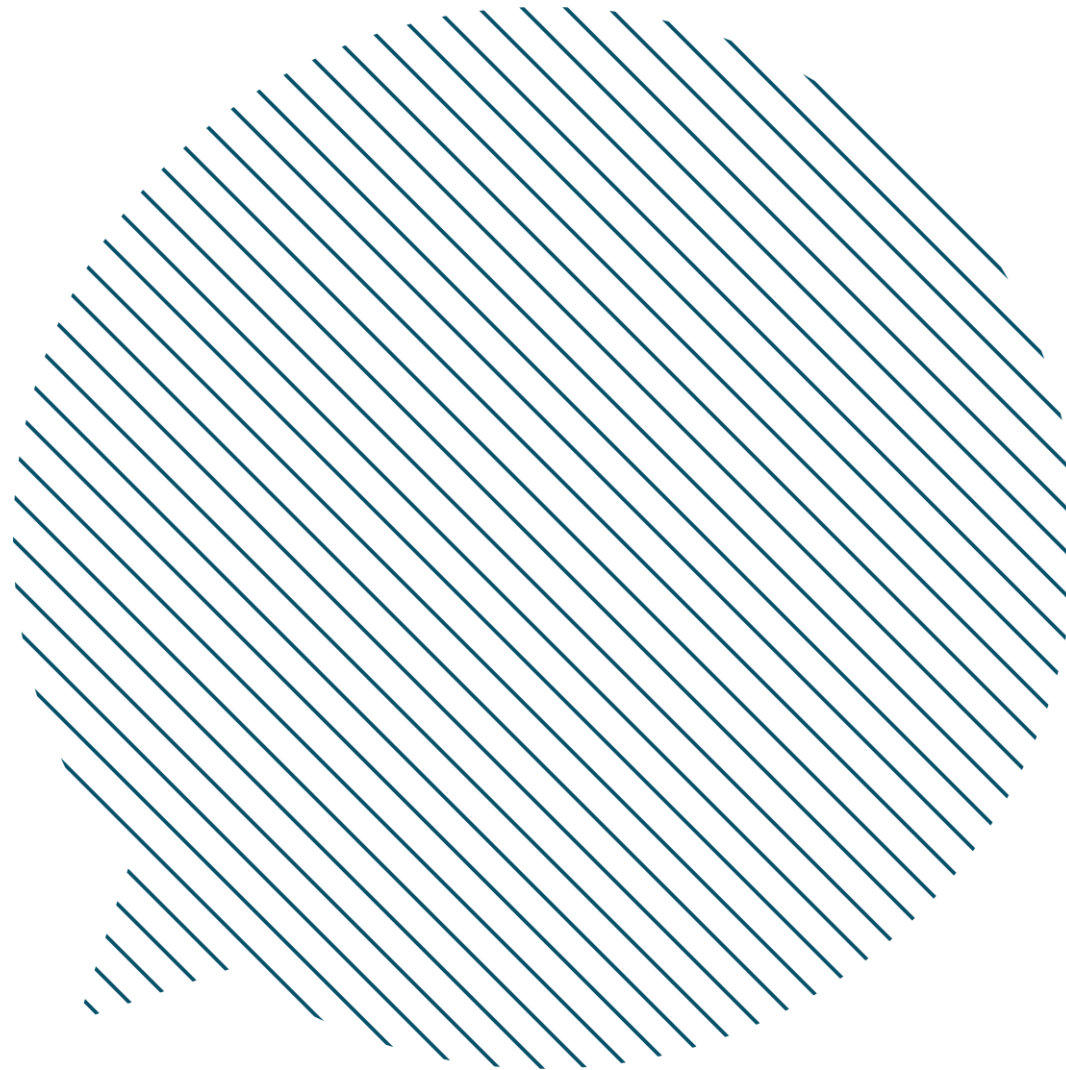

Beredskapsplikt innen miljørettet helsevern

Nemfo-konferanse 31.mai 2023, Fredrikstad

Mari Jonsrud Lindbekk, avdeling miljø og helse, Folkehelsedivisjoen

Regelverk for kommunal beredskap

- Lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)
- Forskrift 22. august 2011 nr. 894 om kommunal beredskapsplikt (forskrift om kommunal beredskapsplikt).
- Lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven)
- Forskrift 23. juli 2001 nr. 881 om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap (forskrift om krav til beredskapsplanlegging)
- Lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift 25. april 2003 nr. 486 om miljørettet helsevern (forskrift om miljørettet helsevern)
- Lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven)
- Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- Lov 15. desember 2017 nr. 107 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenester mv. (helsetilsynsloven)
- Forskrift 28. oktober 2016 nr. 1250 om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten (forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten)

Folkehelseloven § 28. Beredskap

Kommunen, fylkeskommunen, statsforvalteren, Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har ansvar for nødvendige beredskapsforberedelser og for tiltak i beredskapssituasjoner, jf. [helseberedskapsloven § 2-1](#).

Kommunen plikter å utarbeide en beredskapsplan for sine oppgaver etter denne lovens [kapittel 3](#), i samsvar med [helseberedskapsloven](#). Helseberedskapsplanen skal samordnes med kommunens øvrige beredskapsplaner.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kommunens beredskap innen miljørettet helsevern, og om meldeplikt for kommuner, helseforetak og helsepersonell til Folkehelseinstituttet om miljøhendelser eller mistanke om utbrudd av sykdom relatert til eksponering for helseskadelige miljøfaktorer. I forskrift kan videre gis nærmere bestemmelser om oppgaver for og ansvarsfordeling mellom kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter for å sikre beskyttelse av befolkningens helse.

Forskrift om miljørettet helsevern § 5. Kommunens helseberedskap ved miljøhendelser

Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de faktorer som kan virke inn på denne, jf. [folkehelsesloven § 5](#). Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse av faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på befolkningens helse, og legge det til grunn for sin beredskapsplanlegging, jf. [helseberedskapsloven § 2-2](#).

Ved en miljøhendelse eller ved mistanke om utbrudd av sykdom knyttet til helseskadelige miljøfaktorer, skal kommunen iverksette nødvendige tiltak for å forebygge, håndtere og begrense negative helsekonsekvenser. Kommunen skal vurdere om den har kapasitet og kompetanse til selv å håndtere situasjonen, og innhente bistand fra Folkehelseinstituttet eller annet relevant kompetansemiljø der det er behov.

Forskrift om miljørettet helsevern § 6. *Varsling til Folkehelseinstituttet*

Kommunen skal uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, varsle statsforvalteren og Folkehelseinstituttet om helsetrusler omfattet av § 5 annet ledd som er uvanlig eller uventet for tid og sted, kan forårsake vesentlig sykdom, skade eller død, eller har rask og ukontrollert sykdomsspredning. Slikt varsel kan inneholde helseopplysninger som er tilstrekkelige og relevante for å vurdere helsetrusselen.

Folkehelseinstituttet skal varsle Helsedirektoratet dersom mistanken om helsetrussel som nevnt i første ledd ikke raskt kan avkrefte.

Kommunen skal varsle det lokale mattilsynet dersom det er mistanke om spredning av helseskadelige stoffer gjennom næringsmidler.

Helsetrusler som er varslet etter [forskrift 20. juni 2003 nr. 740](#) om Meldingssystem for smittsomme sykdommer eller [forskrift 21. desember 2007 nr. 1573](#) om varsling av og tiltak ved alvorlige hendelser av betydning for internasjonal folkehelse mv. skal ikke varsles etter denne bestemmelsen.

Folkehelseinstituttet kan oppbevare og behandle helseopplysninger mottatt gjennom varsel så lenge det er nødvendig for å håndtere helsetrusselen. Opplysningene skal slettes eller anonymiseres når helsetrusselen er avklart. Helseopplysninger som er varslet og som senere inngår i et beredskapsregister med hjemmel i [helseberedskapsloven § 2-4](#) behandles etter bestemmelsene i [§ 2-4](#).

Andre relevante lover/forskrifter innen miljørettet helsevern

- Plan- og bygningsloven
  - Strålevernloven
  - Forurensningsloven
  - Brann- og eksplosjonsvernloven
  - Landtransportforskriften
  - Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler
  - Drikkevannsforskriften
  - Storulykkeforskriften
  - IHR-forskriften
-
- Beredskapsplikt i kraft av kommune vs. virksomhetseier
  - Forskrift om miljørettet helsevern – sikkerhetsnett ved overlapp mot andre regelverk

Risiko- og sårbarhetsanalyse

- ROS-analyser skal ligge til grunn for beredskapsplanleggingen
- Ulike krav til ROS-analyse i helseberedskapen og overordnet kommunal beredskapsplikt – likevel viktig koblinger – skal ses i sammenheng
- [Les Tips ved risikovurdering som grunnlag for arbeidet med helse- og omsorgsberedskap i kommunen](#)

Beredskapsplan

Helseberedskapsplan:

Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap

- Konkrete krav i forskriften

Overordnet beredskapsplan:

Forskrift om kommunal beredskapsplikt

- Konkrete krav i forskriften
- Se [DSB-veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt](#)

Beredskapsplanene må ses i sammenheng

Kommunens overordnede beredskapsplan skal samordne og integrere øvrige beredskapsplaner, bl.a. helseberedskapsplanen

Samarbeid mellom kommuner

- Samarbeid mellom kommuner kan vurderes, opp til kommunen
- Samarbeid kan pålegges, jfr. folkehelsesloven § 26 første ledd
  - Hvis påkrevet for en forsvarlig løsning av folkehelsearbeidet
- Bistandsplikt mellom kommuner, jfr. folkehelsesloven § 28 annet ledd

«Dersom forholdene tilsier det, skal kommunen yte bistand til andre kommuner ved ulykker og andre akutte situasjoner. Anmodning om bistand fremmes av den kommunen som har bistandsbehovet. Den kommunen som mottar bistand skal yte kommunen som bidrar med hjelp, kompensasjon for utgifter som pådras, med mindre annet er avtalt eller bestemt i medhold av første ledd»
- Forskrift om kommunal beredskapsplikt § 5. *Samarbeid mellom kommuner*

«Der det er hensiktsmessig bør det etableres samarbeid mellom kommuner om lokale og regionale løsninger av forebyggende og beredskapsmessige oppgaver, med sikte på best mulig utnyttelse av de samlede ressurser. Hver kommune skal ha en egen beredskapsplan og helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i henhold til forskriften»

Kommunelegens rolle

Folkehelseloven § 27. Krav til samfunnsmedisinsk kompetanse

Kommunen skal ha nødvendig samfunnsmedisinsk kompetanse for å ivareta oppgaver etter loven her. Det skal ansettes en eller flere kommuneleger som medisinsk-faglig rådgiver for kommunen for å ivareta blant annet:

- a. Samfunnsmedisinsk rådgivning i kommunens folkehelsearbeid, jf. §§ 4-7, herunder epidemiologiske analyser, jf. § 5 annet ledd*
- b. hastekompetanse på kommunens vegne i saker innen miljørettet helsevern, smittevern og helsemessig beredskap og*
- c. andre oppgaver delegert fra kommunestyret*

Kommunene kan samarbeide med andre kommuner om ansettelse av kommunelege